

HET WOORD VAN DE WEEK

4 januari 1958

VERSCHIJNT WEKELIJKS

11e jaargang nr. 1

Frankering bij
Abonnement
UTRECHT

De Heer
Mevrouw
Mejuffrouw

D. TH. WINTER W
ROOSEVELT LAAN 143
AMSTERDAM - 2 2-10

Onbestelbare exemplaren
terug aan:
Oudegracht 152, Utrecht

De verlangde hulp, uitgesproken in deze nieuwjaarsbrief kunt U verlenen door Uw bijdrage te storten of over te schrijven op postrekening no. 14632 ten name van Hollandse Bank Unie, 's-Gravenhage, ten behoeve van

**STICHTING STEUNFONDS
PRAKTISCH HUMANISME**

Het Woord van de Week

Humanistische radiolezingen uitgesproken voor de Vara-microfoon.

Administratie: Humanistisch Verbond, Oudegracht 152, Utrecht, Postgiro 304960.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling f 4,— p. j., buitenland f 4,60 p. j., losse nummers f 0,25.

MEDEDELING

Wij wekken de abonné's op om het abonnementsgeld voor 1958 ad f 4,—, resp. f 4,60 voor het buitenland, reeds nu over te maken op girorekening 30.49.60 van het Humanistisch Verbond te Utrecht onder vermelding van „abonnement Woord van de Week”.

Na 15 januari 1958 zullen de postkwitanties ter incasso worden afgegeven.

De teksten van de lezingen

„KINDEREN VRAGEN”

uitgesproken voor de AVRO-microfoon op maandag 28 oktober en maandag 11 november door

MEVROUW A. GROENMAN-DEINUM

zijn verkrijgbaar bij het Centraal Bureau van het Humanistisch Verbond, Oudegracht 152 te Utrecht, tegen 25 cent per lezing.

Betaling per giro, nr. 304960, of door het plakken van 25 cent extra port aan geldige postzegels op een briefkaart.

Nieuwjaarsbrief

van het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond

Het is tekenend voor de tijd, waarin wij leven, dat het woord, waarmee het H.V. bij de jaarwisseling zich tot het Nederlandse volk richt, de laatste jaren niet begint met een beschouwing over wat zich binnen de grenzen van ons land afspeelt, maar met een uiteenzetting over de internationale toestand. Het is tekenend óók, dat niemand zich daarover verbaast. Zo gaat het immers het hele jaar door. De gebeurtenissen in het midden oosten, de kunstmanen, niet als wetenschappelijke prestatie, maar als politieke zet, een rede van Dulles, een artikel in de Prawda, dit alles trekt meer de aandacht dan welke specifiek Nederlandse aangelegenheid ook.

Zorg om de toekomst, vrees voor een ramp, die over ons komen kan, zonder dat wij iets kunnen doen om dat te verhinderen, richt de blik van velen naar de hoofdsteden, waar de beslissingen vallen en die liggen ver buiten de grenzen van ons land. Dáár worden de orders voor de koude oorlog gegeven, niet hier. Maar, vragen wij, is deze belangstelling niets ánders dan vrees? Is het vaak aangehaalde woord: „één wereld of géén” alleen maar een angstkreet? Neen, er komen nog twee andere motieven in tot uiting.

Ten eerste de overwinning van het gezonde verstand op de neiging terug te blijven verlangen naar de tijd, waarin wij onze zaken tot op zekere hoogte zèlf regelden. Die ligt achter ons, meer nog, de tijd is ook voorbij, dat enige mogelijkheden, dank zij hun hulpbronnen, zich de weelde konden veroorloven hun weg te gaan zonder rekening te houden met de anderen. De eenzijdige afhankelijkheid, die het lot der gekleurde rassen in handen legde van een gedeelte van het blanke ras, maakt plaats voor een wederkerige afhankelijkheid. Werkelijkheidszin, kenmerk van het gezonde verstand eist erkenning van de zo grondig veranderde feitelijke toestand. Alleen, de huidige overgangssituatie bergt het gevaar in zich, dat de ene vorm van onderdrukking en overheersing door de andere vervangen wordt. Dat zullen zij, die weten welk een kostbaar goed de vrijheid is, moeten verhinderen.

Eén wereld of géén, hierin horen wij, dat is het tweede motief, ook iets van ontwakend solidariteitsbesef. Juist de humanist zal niet daaraan voorbijgaan. Hij zal élk symptoom daarvan opmerken en uitdrukkelijk vermelden, omdat hij in het geloof in de verbondenheid van mens en mens een noodzakelijke aanvulling ziet van de werkelijkheidszin, een aanvulling, die mee nodig is om tot doeltreffende maatregelen te komen.

Een voorbeeld: als wij gehoor geven aan de roep om hulp aan de minderontwikkelde gebieden, dan komt dit, doordat die tweeërlei weerklank in ons vindt. Wij begrijpen, dat het doelmatiger is de onrust in de wereld te bestrijden door een voorname oorzaak ervan weg te nemen dan door er zich toe te bepalen uitbarstingen van die onrust onmogelijk te maken. Maar wij beseffen, dat er tevens een beroep gedaan wordt op ons solidariteitsgevoel. Als wij in dit verband met voldoening wijzen op de door Nederlanders van uiteenlopende overtuiging ingezette actie voor Daadwerkelijke Gerechtigheid, die er velen toe gebracht heeft 1 % van hun jaarlijks inkomen ter beschikking van de N.O.V.I.B. te stellen, dan doen wij dat, omdat wij daar allereerst een teken van solidariteitsbesef in zien. Indien het zo óók gezien wordt door hen, die geholpen worden, zal het meer uitwerken dan wanneer deze daar alleen zakelijke overwegingen in onderstellen.

Idealisme als dit, dat van de feitelijke toestand uitgaat en die nooit uit het oog verliest, ziet het H.V. als nauw verwant aan eigen geestelijke gesteldheid. Het ontwaart daar mogelijkheden om de dreiging, die over de wereld hangt, af te wenden. Intussen blijft het zich van die dreiging bewust. Het verdoezelt de

tegenstellingen, die de internationale politiek beheersen, niet, noch ziet het voorbij aan de stelselmatige, vaak geraffineerde pogingen het wantrouwen, dat de wereld verdeeld houdt, aan te wakkeren. Maar het meent, dat meer dan ooit, geloóf nodig is, geloof in de tegenkrachten, die in onszelf en in de maatschappij aanwezig zijn en nog gewekt kunnen worden. Velen, in en buiten het H.V. weten dit geloof in stand te houden. Geen opzienbarende gebeurtenissen getuigen ervan, wat dit uitwerkt, geen sensationele berichten maken er melding van. Maar wie zich niet laat afleiden door wat met luid misbaar de aandacht voor zich opeist, kan er telkens, nu hier dan daar, iets van ontwaren. In het bijzonder mag hier gewezen worden op het verheugende verschijnsel, dat er onder de jongeren een stijgende belangstelling is voor internationale problemen.

Hetzelfde geldt voor onze taak in eigen land, een verrijkende en veelomvattende taak. Die beperkt zich immers niet tot de betrekkelijk kleine groep bewuste humanisten. Zij trachten hun overtuiging een vorm te geven, passend in onze tijd, bezielend voor veel moderne mensen. Deze groep heeft zich daardoor de plaats in het Nederlandse geestesleven veroverd. Zij wordt door ernstige andersdenkenden gerespecteerd. In de talrijke contacten tussen mensen van verschillende geestelijke afkomst, welke beogen tot een beter begrip van elkaars inzichten te komen om aldus een gezonde basis te leggen voor de in ons verzuilde land zo nodige samenwerking hebben de humanisten een werkzaam aandeel. Wij onderschrijven Prof. Kraemer's woorden in de nieuwe uitgave van „Kerk en Humanisme”, waarin hij christenen en humanisten oproept „elkaar te zoeken in open ontmoeting en wederzijds respect” en dit zoeken kenschetst als „dienst aan de waarheid en een verplichting tegenover het totale leven van ons volk en de wereld”.

Daarmee raken wij het probleem van de verzuiling. Die bestaat niet daarin, dat er verschillende levensbeschouwelijke gemeenschappen zijn, kerkelijke en buitenkerkelijke. Wie dat niet wil, kiest voor een algemeenheid, die vlak en kleurloos is. Ook kan men niet van verzuiling spreken als bepaalde praktische arbeid van levensbeschouwelijke grondslag uit wordt verricht. Maar wel, als men gescheiden doet, wat evengoed of beter in samenwerking tot stand kan komen, wat helaas vaak geschiedt met de bijbedoeling een machtspositie op te bouwen of in stand te houden.

De algemeenheid, die óns voor ogen staat, is slechts te verwerkelijken door zorgvuldige voorbereiding van de samenwerking in de levensbeschouwelijke gemeenschappen in een geest van wederzijds respect en vertrouwen. Anders wordt het algemene tot een nieuwe zuil. Dit zou de emancipatie van de jongste groep, de humanisten, in de weg staan. Zij willen geenszins kleurloze recruten van zulk een algemeenheid zijn.

In deze zin verstaan wij ook onze taak in het proces van de bewustwording der buitenkerkelijken. Ons arbeidsveld ligt niet alleen binnen maar ook buiten het H.V. De velen, wier geestelijke nood de kerken, door welke oorzaak ook, niet kunnen lenigen, vragen om hulp en wij trachten die te geven. Dit werk is in het verleden op grote weerstand gestuit, vooral bij hen, die het niet anders konden zien dan als een poging volgelingen te kweken. Dit wordt beter. Men ziet, dat het ons ernst is, dat het ons te doen is om steun te geven, waar wij kunnen. Men ziet enige honderden vrijwilligers en slechts enkele beroepskrachten aan het werk, die in veel gevallen de overheidssteun, welke de kerken krijgen, moeten ontberen. En men komt in steeds wijder kring tot de conclusie, die Prof. Kraemer als volgt formuleert: „De humanisten in hun tegenwoordige georganiseerde gestalte hebben, gelijk elke groep mensen, die de naaste wil dienen, volkomen het recht op gelijke voet met de kerken behandeld te worden, wanneer zij van de staat op zakelijke gronden steun vragen voor werk tot dienst der maatschappij.”

Wat er gedaan moet worden is echter zoveel, dat de leden van het H.V. alleen niet de nodige middelen bijeen kunnen brengen. In de overtuiging, dat geestverwanten en anderen, die onze pogingen goed gezind zijn, ons kunnen en willen helpen is onlangs de stichting Steunfonds Praktisch Humanisme opgericht, die gelden voor dit doel inzamelt.

Werk in ons land met uitzicht op die éne wereld, waarvan dit kleine land deel zal uitmaken. Het humanistisch streven reikt verder dan de grenzen van Nederland. Er zijn verwante groepen in verschillende landen aan het werk. In 1952 vond de eerste internationale ontmoeting plaats, deze zomer kwam het tweede congres in Londen bijeen, een nieuwe stap op de weg naar een duidelijke en ruime vormgeving aan de humanistische visie. Een geestelijke beweging van wereldformaat is in opkomst. Aan ons Nederlandse humanisten de taak daaraan onze eigen bijdrage te leveren, te streven naar een zuivere belichaming van de wezenlijke levenswaarden: vrijheid, verbondenheid en gerechtigheid en bovenal menselijkheid in de beste zin van het woord.